

Splošne vesti

SEJA GLAVNEGA ODBORA JUGOSLOVENSKEGA UČITELJ. UDRUŽENJA bo 20. in 21. aprila 1933. v domu Jugoslovenskega učiteljskega združenja v Beogradu. Začetek ob 9. uri.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika glavnega odbora.
2. Poročila predsednikov banovinskih sekcij o delu sekcijških uprav.
3. Sestava resolucije.
4. Izpremembe in dopolnitve v pravilih.
5. Predlogi in vprašanja.

— Občni zbor Učiteljskega doma v Ljubljani bo 25. marca 1933. v sobi odsekov JUU Franciška ulica 6. Začetek ob 8. uri. — Vabimo k obilni udeležbi. — Odbor.

— Poziv upraviteljem kmetsko - nadaljevalnih šol! Kralj. banska uprava zahteva nujno predložitev obračunskih aktov o delovnem občestvu iz l. 1931., ki kroži sedaj v svrhu predložitve obračunskih prilog po šolah. Sedanjim imetnikom naj akt v vseih prilogah tako vrne šolskemu upravitelju na Teharjah pri Celju. — Jos. Gosak.

— Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbencev, ki ima svojo društveno pisarno v Ljubljani, Križevniška ulica 5/II, je na ponovno izraženo željo članstva, da bi se mu omogočilo tudi zdravljenje in popravilo zob, česar pravilnik bolniškega sklada doslej še ni predvideval, po temeljitem preudarku odločilo, da omogoči svojim članom tudi te vrste zdravljenje. Društveni odbor je v okviru bolniškega sklada izdelal pravilnik odseka za zobozdravniška dela, ki omogoča članstvu v teh težkih časih, da si s pomočjo sklada preskrbi brez ogroženja lastnega gospodarskega ravnovesja zobozdravniško pomoč pri prvovrstni izvršitvi dentističnih del. Podporno društvo si je svesto, da prevzema z ustanovitvijo tega odseka v interesu svojega članstva le veliko poslovno breme. Odsek za zobozdravniška dela bo pričel z delovanjem s 1. junijem 1933. če se bo priglasilo zadostno število interesentov.

— Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbencev. Tretji redni občni zbor »Podporna društva državnih in banovinskih uslužbencev, ki se vršil v nabitni polni dvorani pri Mraku dne 4. marca t. l. je otvoril predsednik g. Dolžan, ki je po kratkem predsedniškem nagovoru podal besedo tajniku društva g. Markiču. Iz tajniškega poročila posnemamo, da se društvo živahno razvija in da število rednega članstva stalno raste. Taško ima društvo v pogrebnem skladu 1160 rednih in 117 izrednih članov in članic. Stanje članstva bolniškega sklada pa izkazuje 939 oseb. Odbor je imel v poslovnem letu 19 se člani boln. sklada imajo po določilih tostarvenega pravilnika poleg brezplačne dobave zdravil in brezplačnega zdravljenja pri skladovih zdravnikih tudi razne druge ugodnosti, ker vzdržuje društvo z različnimi zdravstvenimi zavodi poslovne zveze. Pri banški upravi je predsednik društva v posameznih primerih dosegel za člane društva znatno znižanje oskrbnih v zdravilišču na Golniku. Tudi Higijenski zavod nudi društvu popust kakor drugim bolniškim blagajnam. Iz poročila blagajnika g. Bischofa posnemamo, da znaša društvena imovina 224 tisoč dinarjev. V preteklem letu je društvo izplačalo za zdravila in zdravnike 123.000 Din, za posmrtnine 16.500 Din, za razne podpore 10.500 Din. Imovina je narasla za 72.000 Din. — V imenu nadzorstvenega odbora je gosp. Česnik predlagal razrešnico z zahvalo, ki jo je občni zbor sprejel. — Pri volitvah je šlo za novo zasedbo dveh mest v upravnem in dveh mest v nadzorstvenem odboru. Na vsa štiri mesta so bili izvoljeni dosedanjí funkcioneri, koder imajo v podzemskih kletah hlajeno pivo, se ne ustavimo... — Konjički se junaško upirajo v bregovito cesto.

Hi-hot, konjički!... Pa smo v Črmošnjicah, središču kočevarskega sveta v novomeškem srezu. Ob cesti stoji šola. Prijazno nam odzdravljaj iz senčne ute gospod, ki so ga izletniki zmotili prav v trenutku, ko je zavijal svojemu nasprotniku vrat... Na šahovski deski — namreč... Prenehata oba šahista z bojem na kvadratasti, črnobeli deski in se nam kot domačin tov. Josip Serbec priklopi v družbo ter nas uvaja v domače zanimivosti... Črmošnjaška šola je trirazrednica in šteje 143 otrok. Novomeški srez šteje 7 manjšinskih šol z nemškimi učnim jezikom. Razen Črmošnjic so to še Uršna sela, Rožni dol, Laze, Stale, Poljane in Podstenica. To je pa le del manjšinskega šolstva v kočevarskem svetu, kjer je sedem manjšinskih šol. Zadnje čase so mnogi naši nacionalni krogi načeli vprašanje, ali je upravičeno tako številno manjšinsko šolstvo. Na lanskoletni veliki skupščini CMD v Slov. Bistrici, kjer smo obravnavali vprašanje našega in tujega manjšinskega šolstva, nam je generalni tajnik šolske družbe g. ing. Mačkoveš s številnimi dokazali, da pride procentualno pri nas več razredov na sto nemških kakor pa na sto slovenskih — jugoslovenskih otrok. Tako razmerje je gotovo nezdravo, škoduje pravilnemu usmerjenju narodnega šolstva in je v stalno spodbudo nam vsem, zlasti v nacionalnem pogledu. Kdor stalno in točno zasleduje pokret v naši stanovski organizaciji, je opazil med drugimi poročili, da sta dve društvu JUU razmislili prav pred dnevi poglavje manjšinskega šolstva v naši banovini. In ne z odobravanjem. V tej zadevi bomo

drugih in za njegove obveznosti, saj se pogosto skrivajo za navidezno udobnostjo obupne razmere. Pa tudi, če temu ni tako, se mi zdi, da se ne izplača začeti pri malih socialnih krivicah.

Če bi vpeljali celibat za dobro situirane učiteljice za sedaj in za bodoče, če bi torej veljal celibat za individualne prilike, bi se prav lahko zgodilo, da bi to ne zadelo tistih, za katere bi bilo potrebno. Tisti, ki ne služijo iz resnične potrebe, imajo le prepogosto dobre zveze, ki jih bodo že obvarovale vsega hudega. Prav verjetno je, da bi bile najprej in najbolj zadete tiste družine, ki bi bile takih dobrot najmanj potrebne, ki bi bile brez plače žene in matere resno ogrožene, posebno se, ker je prav verjetno, da bi potem tudi take primere začeli izrabljati nepoklicani činitelji. Splošen celibat učiteljice za sedaj in za bodoče je čisto nemogoč in moramo učiteljice tako zahtevno enodušno enkrat za vselej zavrniti. V našem interesu pa je, da smo tudi proti celibatu po individualnih prilikah vsaj dotle, dokler resnično ne bo nikjer v državi nobenega mesta za inteligenčni naraščaj. Milica Stupanova

Vprašanje stanovanjskih najemnin v Ljubljani in okolici

Društvo stanovanjskih najemnikov za dravsko banovino v Ljubljani poroča svojim članom, da finančni zakon za leto 1933/34, kakor je izvedelo pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje, ne bo vseboval pooblastil banovinom za ureditev stanovanjskih najemnin, pač pa se namerava tako pooblastilo za zakon o decentralizaciji državne uprave.

Glede na članek »Društva hišnih posest-

nikov za Slovenijo« v Ljubljani pod naslovom »Kaj je resnica« v njih glasilo »Moj dom« št. 1. z dne 15. febr. 1933. odgovarja »Društvo stanovanjskih najemnikov« naslednje:

a) Po uradnih podatkih davčne uprave za mesto Ljubljana je res zaznamovati pri nekaterih stanovanjih padee najemnin iz leta 1931. na 1932.; toda razlika najemnin je pri primerljavi obeh let pri večini hiš v Ljubljani velika in sicer znaša povprečno:

v letu 1931.:	v starih hišah:	v letu 1932.:
za 1 sobno stanovanje od	600—6.000 Din in od	1.044—7.200 Din
za 2 sobno stanovanje od	1.600—14.400 Din in od	1.860—15.930 Din
za 3 sobno stanovanje od	4.200—18.400 Din in od	4.800—20.400 Din
za 4 sobno stanovanje od	10.256—24.000 Din in od	10.619—24.000 Din

v letu 1931.:	v novih hišah:	v letu 1932.:
za 1 sobno stanovanje od	960—8.100 Din in od	2.400—8.100 Din
za 2 sobno stanovanje od	6.000—11.000 Din in od	6.600—16.200 Din
za 3 sobno stanovanje od	6.600—24.000 Din in od	9.600—22.800 Din
za 4 sobno stanovanje od	12.960—32.400 Din in od	13.900—27.600 Din

Iz tega se vidi, da je ostala najemnina enaka, oziroma deloma padla samo pri večsobnih stanovanjih, ki jih hišni lastniki niso mogli oddati, ker jih stanovanjski najemniki ne moreje plačevati.

b) Glede stanovanjskih najemnin v ljubljanski okolici se zopet vidi, da so se najemnine zvišale ter da so padle samo pri večsobnih stanovanjih iz istega razloga kakor pri mestu Ljubljana. Povprečna najemnina znaša:

v letu 1931.:	v starih hišah:	v letu 1932.:
za 1 sobno stanovanje od	600—2.400 Din in od	600—3.600 Din
za 2 sobno stanovanje od	1.200—4.800 Din in od	1.200—5.400 Din
za 3 sobno stanovanje od	2.100—9.600 Din in od	3.600—12.000 Din
za 4 sobno stanovanje od	9.000—16.200 Din in od	9.600—14.400 Din

v letu 1931.:	v novih hišah:	v letu 1932.:
za 1 sobno stanovanje od	1.200—3.600 Din in od	1.500—3.600 Din
za 2 sobno stanovanje od	3.000—5.400 Din in od	3.600—6.600 Din
za 3 sobno stanovanje od	4.800—12.000 Din in od	4.800—12.000 Din
za 4 sobno stanovanje od	9.600—16.500 Din in od	10.800—14.400 Din

Društvo sporoča obnem ljubljanskim stanovanjskim najemnikom, da bodo nabirali člane osebno akviziterji, ki bodo prihajali z našimi legitimacijami k posameznikom na

dom. Vabimo vse stanovanjske najemnike, da v čim večjem številu pristopijo k našem društvu. Akviziterji se bodo zglasili pri najemnikih po 1. aprilu.

in povsod, zato mi ni treba posebej poudarjati, da navedene številke, čeprav uradne, niso zanesljive.

vem, bi moral predočiti tudi številke poslednjega, pred leti izvedenega ljudskega štetja. Pa kakor sem se tudi trudil, nisem mogel dobiti točnih virov, da bi prikazal povsem upravičeno pričakovani padee nemškega življa na Kočevarskem. Skušal pa bom popraviti današnjo pomanjkljivost ob prvi priliki.

Statistika Kočevarjev.

Sodni okraj:	občin:	naselij:
Kočevje	23	118
Črnomelj-Metlika	6	15
Novo mesto	2	37
Zužemberk	1	3
Ribnica	1	6

L. 1910. so imeli Kočevarji 33 občin in 179 naselij. Vseh pa je bilo 17.184. Primerjavač predvojno kočevarsko statistiko, je nemški živelj številčno dosledno padel. L. 1880. jih je bilo 19.029, l. 1890. 18.664 (— 365), leta 1900. 18.297 (— 367). Močan vpadek kaže tudi, kakor že povedano, desetletje 1900—1910. — 1113!

Zanimivo primerjavo nazadovanja Kočevarjev nam kaže ljudsko štetje, ki ga je izvedla jugoslovanska država kmalu po končani svetovni vojni leta 1921. Takrat je steila nemška jezikovna manjšina skupno 12.568 Kočevarjev, ki so bili naseljeni po naslednjih sodnih okrajih:

Črnomelj-Metlika: 531 prebivalcev ali 2-26 odstotkov vsega okraja;
Kočevje: 9544 prebivalcev ali 50-80% vsega okraja;
Novo mesto: 1662 prebivalcev ali 6-36% vsega okraja;
Ribnica: 289 prebivalcev ali 2-31% vsega okraja;
Zužemberk: 542 prebivalcev ali 6-17% vsega okraja.

Primerjavo statistik predvojnega in po vojnega ljudskega štetja kaže zanimivo nazadovanje za — 4016 duš. Za jasnost slike,

Naša cesta se vije po tipični kraški pokrajini. Je to oni mehki dolenski kras: zelene livade, lijakaste kotline, vsepovsod pa, kamor seže oko, glodajo mehko travo — beli zajčki... Zajčki? ... Ne! Šegavo izoblikovani apnenčevi skladi so to, z belosnežno barvo prelaskirani, da ustvarjajo videz zajčkov.

Cesta se prične dvigati, ves čas ji brzi vstric in nasproti zgovorni potok. Divji potok je to. Kakor stopnice se vrste žage v globelasti strugi druga za drugo. Koliko smo jih že našli? Deset... dvanajst in še več... Res: vse divji mora biti ta potok, saj je komaj ped širok, pa ti nenahoma poganja orjaška kola, ki ne utihnejo v dobrih, rodovitnih letinah niti ponoči.

Križa pa je zašla tudi v skrito domačijo Divjega potoka, da nekatere žage molče kakor v težkem snu.

— »Kje pa smo?« se začudeno vprašaj, ko čitaš med potjo na hišah poslovnih ljudi za slovensko oko neobičajna imena. Napisne table predstavljajo imena stanovalec: Wrinskelle, Schauer, Petschauer, Matzelle, Höningsmann... Še bolj te zbode v oči, da so zabeleženi poklici dvojezično. V groteskno majhni kajžici je nastanjena šivilja, pa ima velik napis: »Näherin«. Radovedni hitimo po navkreber speljani cesti. Ne ustavljamo se niti pri tradicionalnih postajališčih. Še celo mimo gostilne vabljivega štacijona »Beim Gasthaus zum Bika-

Jože Zupančič:

V dolini divjega potoka

Z izleta po Kočevarskem.

Razbeljeno poletno sonce se je vsrkavalo v bel trak, ki veže pisane pokrajine med Zasavjem, Temeniško dolino in Pokrčjem — tako menda nekako se imenuje vabljiva dolina okrog izvira Krke in nadalje Zužemberka, Dolenjskih Toplic, Novega mesta in naprej proti Brezicam. Podil sem svojega železnega konjiča v klance in ga zaviral navzdol, pa sem dospel v Dolenjske Toplice, kjer me je čakala prijateljska družina brezskrbnih tabornikov. Cvrli smo se na dolenski skem soncu in stikali za vabljivimi slikami okoliša... Zvečer pa smo družno posedli z našimi novimi prijatelji na čelu z marljivim domačim šol. upraviteljem tov. Gregorcem, ki nas je vpeljal v vse zanimivosti svojega službenega paradiza. Dolenjske Toplice... hm, vsakdo bi menil, da leži ta čarobni kraj v osrčju krajev s slovensko govorico. Gotovo pa se začudite, ko zveste, da so že prve sosednje šole, oddaljene le nekaj pičlih kilometrov — tujejezične, nemške, kočevarske.

— »Le z nami! Voz je pripravljen!... Kolesa se kotljivo, pred nami se vrta zanimiv pokrajinski film. Smo pod gozdnatim Rogom, gorskim hrbtom, ki se razprostira še po kočevskem svetu. Uvodoma moram povedati, da nemški jezikovni otok ni vsidan le v kočevskem okraju, kakor mnogi to menijo. Ozemlje kočevskega sveta se nahaja tudi v sosednjih okrajih. Pri rokah imam statistiko ljudskega štetja iz leta 1910. Z ozirom na to, da so izvedla tedanja avstrijska oblastva ljudska štetja tendenzno v vseh pogledih